HRDOŠ 3/2019

Časopis občanov Švošova - OZ Hrdoš - 14. ročník 11.3.2019

Náš kostol - čo nám ukázala technika

Náš kostol Sedembolestnej Panny Márie bol postavený už takmer pred 25 rokmi. História Domus Švošov hovorí, že **kostol bol postavený za necelé 2 roky odbornosťou a pracovitosťou obetavých žien a mužov obce pod vedením svojho starostu Ing. Andreja Kostilnika a Výboru pre výstavbu kostola.** Sme hrdí, že sa takéto dielo podarilo postaviť v tak krátkom čase. Pri výstavbe boli použité tradičné, ale aj moderné stavebné postupy. Hlavné konštrukcie tvorí železobetón, tehla a drevo. V dobe, kedy bola stavba realizovaná boli tieto materiály vybraté vhodne a skĺbili funkčnosť diela s jeho obmedzeným rozpočtom. Čas a užívanie diela si vyžiadalo už niekoľko stavebných úprav a zásadných opráv. Bolo potrebné zabezpečiť odvetranie strechy, komôrkovým polykarbonátom (lexanom) uzavrieť presklenú časť veže, zrekonštruovať kúrenie, doplniť tepelné čerpadlo, vymeniť vstupné dvere uzatvoriť zádveria, opraviť hlavné schody a mnoho menších opatrení.

Keďže ceny elektrickej energie, ktorá je potrebná pre fungovanie tepelného čerpadla a je hlavnou zložkou ceny tepla stále stúpa, správca farnosti s Hospodárskou radou farnosti hľadajú akými opatreniami by sme docielili úsporu nákladov a ešte zlepšili komfort veriacich v zimnom období. Z týchto dôvodov bol vykonaný monitoring únikov tepla cez nedokonalé stavebné konštrukcie.

Prehliadka kostola Sedembolestnej Panny Márie termovíznou kamerou

V utorok ráno 22.1.2019 za vyhovujúcich klimatických podmienok bolo vykonané meranie termovíznou kamerou v exteriéri aj interiéri kostola.

Teplota vonku -15,5 °C,

Teplota vnútri na termostate +11,2 °C

Ak je na fotke krížik, tak v ľavom hornom rohu je znázornená teplota v mieste krížika.

Obr. č.1: Z vonkajšej strany sú viditeľné všetky betónové preklady, ktoré výrazne odovzdávajú teplo do vonkajšieho prostredia a tým ochladzujú vnútorné priestory.

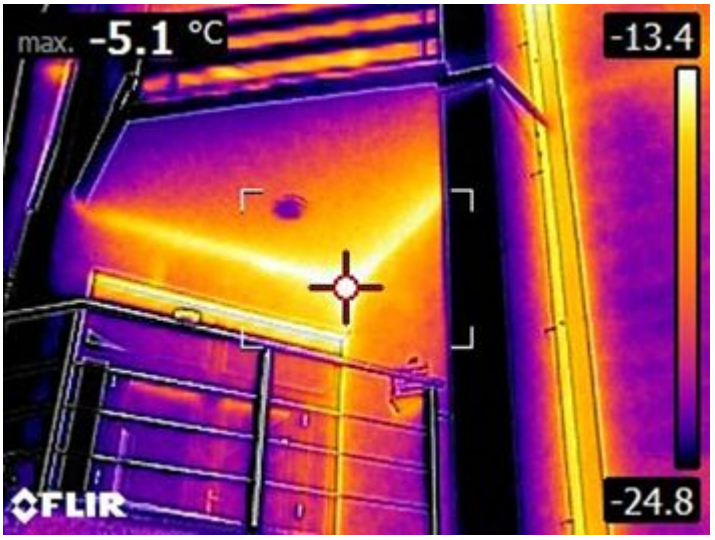

Obr. č.2: Vonkajší múr je s veľkým prestupom tepla, každý betónový prvok premŕza, vnútorná teplota na betónoch je pri takejto vonkajšej teplote pod bodom mrazu. Podkladné betóny pod železobetónovými nosníkmi sú nedostatočne zaizolované, samotné nosníky nie sú kriticky studené.

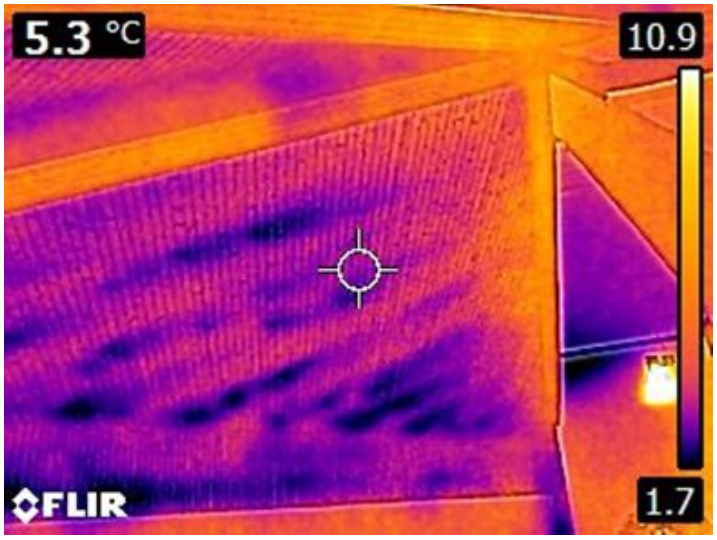

Obr.3: Zlý stav je s tepelnou izoláciou strechy. Sú miesta, kde izolácia chýba, na niektorých miestach sú viditeľné diery v izolácii

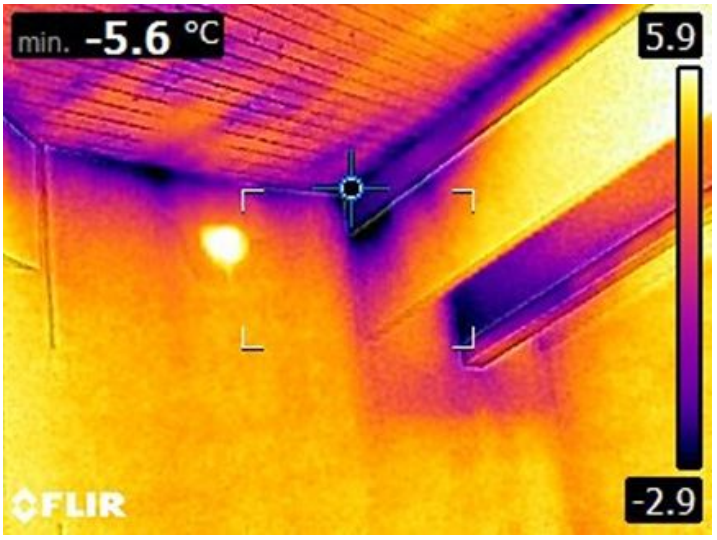

Obr.č.5: Aj vnútorné priestory v mieste spoja strechy s obvodovým múrom sú premrznuté

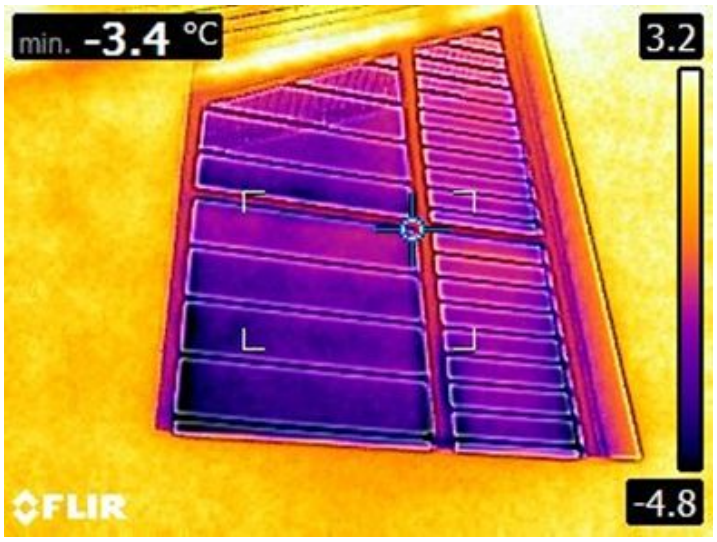

Obr. č.4: Staré okná majú teplotu pod bodom mrazu aj z vnútornej strany.

Obr. č.6: Hlavné úniky tepla zapríčiňujú tenké a nezaizolované konštrukcie, preklady a slabý obvodový múr. Žltou farbou je vidieť vykurovací systém.

Prehliadka preukázala, že vonkajšie obvodové steny, preklady a betónové konštrukcie si vyžadujú urýchlené zateplenie, ktoré prinesie okrem úspory nákladov na vykurovanie aj ochranu týchto konštrukcií pred trvalým poškodením. Predtým je však potrebné dokončiť výmenu okien kostola, okrem vitráží. Vonkajšia fasáda je už dnes poškodená zmenami teploty, opakovaným nasiakaním muriva, jeho premŕzaním a rozmŕzaním.

Po zateplení vonkajšieho plášťa budovy bude potrebné odkryť tepelnú izoláciu stropu a nahradiť ju novou , alebo iným progresívnym materiálom, ktorý nie je náchylný na zmeny vlhkosti ako napr. striekaná PUR izolácia.

Čaká nás všetkých teda veľa práce, aby sme udržali a ešte vylepšili dielo, čo sme my a naši predkovia vybudovali na Božiu slávu.

Ing. Ľubomír Sidor - tajomník Hospodárskej rady farnosti Švošov

O odpade inak !!!

Mesiac február mi tento rok ušiel ako voda vzhľadom na množstvo práce a aktivít, ktoré je potrebné na začiatku každého kalendárneho roka urobiť, aby sme mali podané všetky možné projekty a žiadosti a aby sme mali splnené množstvo úloh, ktoré slovenská samospráva musí zvládať a zabezpečovať. Len pre informáciu na slovensku musí obec zabezpečovať 4300 originálnych a prenesených kompetencií a neustále sa toto číslo zvyšuje.

Jednou z nich je dodržiavanie zákona o poplatkoch za uloženie odpadov, ktorého novelizáciu máme práve v ***Zákone č. 329/2018 Z. z.Zákon o poplatkoch za uloženie odpadov a o zmene a doplnení zákona č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov***

Aby sme tomu všetci porozumeli a aby sme si to vzali k srdcu vzhľadom na mimoriadny dopad na naše peňaženky,

rozhodol som sa ešte raz napísať a popísať problematiku nakladania s odpadmi, separácie či triedení odpadov a o využívaní odpadu ako suroviny pre naše potreby.

Podľa spomínaného zákona č. 329/2018, je povinná každá obec na Slovensku vypočítať *"mieru separovania odpadu v obci za predchádzajúci rok"* a zverejniť túto informáciu na úradnej tabuli a na webowom sídle obce: http://www.svosov.sk/obec/zivotne-prostredie-a-odpady/odpady-a-legislativa/ - ***prosím prečítajte si to !!!*** - takto to pôjde aj v budúcnosti.

Z tohto dôležitého výpočtu vyjde percento separovania na území obce v uplynulom roku, na základe ktorého sa určuje poplatok za uskladnenie 1 tony odpadu za rok na skládku komunálnych odpadov na nasledujúci rok.

Na základe reálneho množstva vyseparovaných zložiek v našej obci za rok 2018, ktoré eviduje zberová spoločnosť *Technické služby mesta Ružomberok a.s.* a podľa reálneho množstva komunálneho odpadu, ktoré taktiež vážia a evidujú pracovníci tejto zvozovej spoločnosti mi po dosadení do jednoduchého vzorca vyšlo číslo **27,63 %**, ktoré hovorí o intenzite a kvalite separovania a produkovania komunálneho odpadu vo Švošove. Len pre dokreslenie, množstvo vyseparovaného odpadu za rok 2018 je **33,590 ton** a množstvo komunálneho odpadu na skládku je **146,320 ton**. Sami vidíme, že to množstvo za ktoré platíme je neskutočné a ak sa nebude zmenšovať dobehne nás to. **V roku 2018 sme zaplatili 12067 € za TKO z vlastných vreciek.**

Tu vzniká zaujímavý paradox tohoto systému, pretože to, čo robia niektorí obyvatelia že vozia svoj separovaný odpad do iného mesta či obce je chyba, vzhľadom na to že tento odpad sa pripočítava do množstva vyseparovaného odpadu daného mesta alebo obce a prichádza oň naša obec. Taktiež spaľovanie papiera v domácnostiach je pre tento systém nevýhodné, avšak v tomto by som nevidel kľúčový problém, pretože už čoraz viac domácností má peletkové pece, čiže aj komodita - papier sa nám začína zbierať a tí z nás, ktorí ho spália ho podľa mňa aj tak najekologickejšie zneškodnia. V poslednom rade ide v otázke papiera a najmenšie množstvá čo to do hmotnosti.

Tým, že spomínaný poplatok za uloženie odpadu na skládku sa odvíja od kvality separovania v predošlom roku, čiže od tejto *miery separovania odpadu*, znamená to, že čím viac budeme separovať, tým sa bude zmenšovať množstvo komunálneho odpadu na skládku a nebude sa zvyšovať poplatok za uskladnenie odpadu na skládku za 1 tonu /rok podľa spomínaného zákona.

Poplatok za uskladnenie 1 tony odpadu na skládku odpadov za rok sme mali doteraz vo výške **5,17 €/t/rok.** Podľa vypočítanej miery separovania v našej obci v roku 2018, ktorú máme **27,63%** sme sa dostali v tabuľke poplatkov na cenu **10 €/t/rok.**

Rok 2019 je ešte k nám slovákom priaznivý, no bude horšie !!! V nasledujúcich rokoch sa bude pritvrdzovať a budeme nútení aj napriek našej ľahostajnosti riešiť tento stav a začať konečne myslieť, ako vo vyspelejších štátoch európskej únie, ktoré tak radi porovnávame, ako sa kde žije a ako sa tam ľudia majú dobre. V týchto štátoch majú už ľudia v krvi to, že do komunálu nehádžu už skoro nič, všetko separujú, čiže za to neplatia nič a aj výkaly po svojich psích miláčikoch zbierajú a hádžu do koša a to už vôbec nehovorím o nejakom vyhadzovaní odpadu do prírody.

Ak sa miera separovania u nás nezlepší, čiže ak nenarastie to percento aspoň nad 40% - lepšie nad 50%, tak nás čakajú ceny za 1 tonu/rok v takýchto magických číslach:

- **rok 2018…….5,17 €/t/rok**
- **rok 2019……...10,00 €/t/rok**
- **rok 2020……...22,00 €/t/rok**
- **rok 2021……...27,00 €/t/rok**

Ak by sme sa dostali na hodnotu povedzme nad 50% miery separovania cena v roku 2020 by bola 15 €/t/rok, takže je len na nás koľko budeme platiť. Reálne je dostať sa na číslo 60 % vyseparovaného odpadu z celého zmesového odpadu čo by predstavovalo pre rok 2020 a ďalšie roky sumu 11 €/t/rok a to nehovorím o vysokom ponížení množstva odpadu na skládku - konkrétny efekt v poplatku za komunálny odpad.

Rekapitulácia:

1. ***Znížiť množstvo komunálneho odpadu, lepšie separovať plasty, sklo, kovy a dodržiavať to***
2. ***Papier spáliť doma v kotli, alebo ho odovzdať 2x do roka v základnej škole.***
3. ***Odpad z kuchyne kompostovať, nehádzať do kuka nádoby***
4. ***Učiť deti, že odpad je dôležitý a treba ho separovať***

Verím, že všetci pochopíme, kam nás európska únia vezie v oblasti odpadov a je to dobre a čím skôr naskočíme na tento rozbehnutý vlak tým lepšie pre naše peňaženky.

Ešte stále sa žiaľ stretávame s negramotnými spoluobčanmi, ktorí aj v dnešnom 21. storočí dokážu vyhodiť odpad jednoducho do prírody. Prosím pochopte, všetci si platíme za ten odpad, tak prečo ho nehodíte do Kuka nádoby, ale za dedinu do trávy. Čo si s tým ušetríte ??? Počas Dňa Zeme ho aj tak musíme hodiť do komunálu takže je zarátaný v tom pre nás všetkých nevýhodnom množstve.

Veľmi radi pozeráme na vyspelejšie krajiny sveta a porovnávame kvalitu, ktorú ich obyvateľom ponúka ich štát. Tam to ale funguje aj opačne, podľa toho ako dávajú ľudia štátu dáva aj štát tak im. Začnime najskôr u seba, začnime už konečne myslieť ako ľudia v týchto štátoch, nehoďme papierik do trávy, či lesa, pozametajme cestu aj pred časťou susedovho dvora, nie na milimeter presne po roh pozemku, alebo pokosme mu popri plote, možno on zase pokosí o mesiac nám a majme na prvom mieste veci verejné a potom osobné, aby nám všetkým dobre bolo a žime a správajme sa ako tí " švajčiari či rakušania ".

Niekedy mi pripadá, že bojujem s vami - za vás, no nevzdám sa ;-)

Ing. Milan Široň, starosta obce Švošov

Fašiangy vo Švošove

Fašiangy sú doba od Troch kráľov do Popolcovej stredy, alebo inak povedané, je to prechod medzi Vianocami a Veľkonočnými sviatkami. Kedysi boli fašiangy veselšie ako dnes, boli symbolom zábavy a hodovania.

Ľudia si ich viac užívali, aby sa potom mohli stíšiť a pripraviť hlavne duchovne na najväčší kresťanský sviatok- Zmŕtvychvstanie Ježiša Krista.

Poslednú sobotu pred pôstom bola bursa, v domácnostiach sa vypekali šišky či fanky, kapustník alias kabáč, varila sa klobása, čo dedina - to iná kulinárska kuchyňa. Mladí ale aj tí skôr narodení, prechádzali v krojoch a veselých maskách, za tónu ľudových piesní doprevádzaných harmonikou a rôznymi ľudovými nástrojmi, cez celú dedinu. Pri každom dome ich čakali domáci s pohostením, ktoré si pre nich pripravili.

Mládenci a dievčence v krojoch, všetkých povykrúcali a ponúkli ich trochou páleného. Masky zas ponaháňali deti, ktoré počas celého sprievodu dedinou, chodili za nimi. Domáci ich na oplátku ponúkli šiškami, slaninkou, domácim chlebíkom alebo kabáčikom a podarovali im aj pár vajíčok či peniažky.

Bursovníci ich zas pozvali na večernú zábavu.

Fašiangy sa začínajú,v každej obci radosť majú.
Aj u nás mladí v sprievode,
ľudovým spevom cez dedinu prechádzajú,
v krojoch a veselých maskách ľudí zabávajú.

Tentokrát nám túto tradíciu spolu aj s večernou zábavou, pripomenula dňa 02.03.2019 organizácia OŠK Švošov.

Veríme že čoraz viac mladých sa bude chcieť zúčastniť fašiangového sprievodu aj o rok.

Janka Babalová

Krv - dar života

Všetkých nás poteší, keď nám buď príbuzní alebo priatelia niečo podarujú. O to viac, keď je to pekný a drahý dar, s ktorým sme ešte k tomu aj veľmi spokojní.

Je veľa vecných a užitočných vecí, ktoré môže človek človeku darovať. Veľký, ale aj malý dar nám spraví radosť, teší nás, že si na nás rodina alebo známi spomenuli a to nie len pri rôznych príležitostiach, ale hlavne vtedy, keď si na nás spomenú len tak, lebo nás majú radi.

Nemali by sme zabúdať na to, že takýmto nádherným a vzácnym darom človeka človeku je darovanie krvi - je to dar života. Silný a emotívny zážitok, pretože nevieme, komu bude kolovať naša krv v žilách, a o to krajšie, že darovaním krvi, môžeme zachrániť život inému. Môžeme byť hrdí na to, že v dnešnej uponáhľanej dobe sa nájdu ľudia, ktorým nie je ľahostajný zdravotný osud iných ľudí. Veď nikdy nevieme, kedy my sami alebo naši príbuzní, budeme tento vzácny orgán potrebovať.

Preto sme aj u nás v Švošove sprístupnili miestnosti, aby k nám mohli každé štyri mesiace prísť zdravotníci s mobilnou jednotkou Národnej transfúznej stanice a odobrali krv všetkým odvážnym, ale hlavne odhodlaným mužom a ženám, mladým aj starším a pomohli tak každému kto to potrebuje.

A stalo sa tak aj na krásny sviatok v roku, kedy oslavujú svoj deň všetky ženy.

Dňa 08.03.2019 zorganizovali naše členky červeného kríža „ Švošovskú kvapku krvi“ a tejto akcie sa zúčastnilo 32 dobrovoľných darcov, tohto vzácneho ľudského orgánu.

Všetkým darcom ďakujeme a veríme, že prídu aj nabudúce !

Janka Babalová

vtip na tento týždeň

- Malý chlapček telefonuje svojej babke: ***Babka, babka musíš rýchlo prísť k nám, tvoja dcéra na mňa stále kričí!*** . ☻

Farské oznamy 11.3.2019 - 17.3.2019

Pondelok	11.3.2019	Pohrebná	15:00	†Stanislav Sidor
Utorok	12.3.2019	Féria	8:00	†Karol, †Mária
Streda	13.3.2019	Féria	18:00	Za Božie požehnanie pre Oľgu s rodinou
Štvrtok	14.3.2019	Féria	8:00	†Anastázia, †Margita, †Mária
Piatok	15.3.2019	Féria	18:00	†Jozef
Sobota	16.3.2019	Féria	18:00	†Jozef, †Štefan
Nedeľa	17.3.2019	2. pôstna nedeľa	8:00	Pro populo - Za veriacich farnosti Švošov

HRDOŠ, časopis občanov Švošova, vydáva občianske združenie Hrdoš, Kostolná 86, 034 91 Švošov. Redaktori: Milan Široň, Simonka Hrkútová. Grafik: Milan Široň. Príspevky, podnety a pripomienky môžete odovzdať redaktorom, príp. zaslať na emailovú adresu združenia alebo obce: obec@svosov.sk.
Texty neprešli jazykovou korektúrou.